

Mikroliikkumisen pysäköintiratkai- sut kantakaupun- gissa

Yritysvaikutusten arviointi
28.2.2023

Helsinki

Sisällysluettelo

1. Nykytilanne ja ratkaisun esittely	3
2. Vastaukset yritysvaikutusten arvioinnin kysymyksiin	4
3. Johtopäätökset	9

1. Nykytilanne ja ratkaisun esittely

Yhteiskäyttöisistä mikroliikkumisvälineistä, etenkin sähköpotkulaudoista, on nopeasti tullut osa Helsingin katukuvaa. Ne tarjoavat monelle joustavuutta ja selkeitä etuja arkipäiväiseen kaupungissa liikkumiseen. Helsingissä toimi vuonna 2022 kerrallaan jopa 8 palveluntarjoajaa ja laitteiden määrä vilkkaimman kesäsesongin aikana lähenteli jo kahtakymmentä tuhatta, koostuen lähes täysin sähköpotkulaudoista. Kilpailu yritysten kesken on kovaa. Matkojen määrät ovat kasvaneet vuosittain, mutta kaupungin saaman datan perusteella matkat/laitte/päivä on ollut matalahko tarkoittaen, että paikoitellen laitteista on ollut ylitarjontaa ainakin tietyillä alueilla.

Laitteiden hyvin suuri määrä on tuonut akutteja haasteita kaupunkiympäristöön, jotka näyttäytyvät selkeinä konflikteina katutilassa. Holtittomasti pysäköidyt potkulaudat esimerkiksi aiheuttavat haittaa jalankulkijoille, kunnossapidolle, näkö- ja liikuntarajoitteisille sekä kaupungin viihtyisyydelle ja koetulle liikenneturvallisudelle. Lisäksi väärin pysäköidyistä laudoista tulee usein palautetta erilaisten toimijoiden kautta: laitteita pysäköidään siten, että ne muun muassa haittaavat tavaraliikennettä, tukkivat liikkeiden sisäänkäyntejä tai huoltoajoreittejä. Tarjoamalla lisävaihtoehtoja ihmisten liikkumiselle mikroliikkumisvälineet helpottavat yritysten työntekijöiden tai asiakkaiden liikkumista, mutta toisaalta laitteiden suuri määrä ja pysäköinnin haastava tilanne taas aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia liikkumiselle.

Liikenne- ja katusuunnittelupalvelu on tiiviissä yhteydenpidossa mikroliikkumisyriyten sekä kaupungin sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa etsinyt ratkaisua pysäköinnin haasteisiin ja ehdottaa päätöksen mukaisen mallin käyttöönottoa. Suunnitteluprosessista sekä mallin toimivuudesta on tarkoitus oppia siten, että pysäköintimallia voidaan kehittää tarpeiden mukaan myös tulevina kausina. Helsingin kaupunkistrategia painottaa hyvän kaupunkitilan merkitystä Helsingin viihtyisyyden ja toimivuuden kannalta. Tällä strategiakaudella tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että viihtyisän kaupunkitilan perusedellytyksistä, kuten puistojen ja katujen siisteydestä, pidetään huolta kaikkialla Helsingissä. Strategian mukaisesti Helsingin kaupunki pyrkii tällä mikroliikkumisvälineiden pysäköinnin ratkaisulla parantamaan kaupungin viihtyisyyttä, siisteyttä ja toimivuutta.

Esitetty ratkaisu on kantakaupungissa rajatulle alueelle toteutettava mikroliikkumispalveluja koskeva pysäköintimalli, missä kaupunki osoittaa sopiviksi katsomilleen paikoille mikroliikkumisvälineiden pysäköintiin tarkoitettuja paikkoja, jotka kaikki näkyvät myös virtuaalisesti operaattoreiden sovelluksissa. Näiden pysäköintialueiden käyttö edellyttää mikroliikkumisoperaattoreilta sopimusta kaupungin kanssa ja sopimukseen sisältyy kuukausittainen maksu kauden

ajaksi. Pysäköinti muualla kieltoalueen sisälle sijoittuvilla yleisillä alueilla on kielletty.

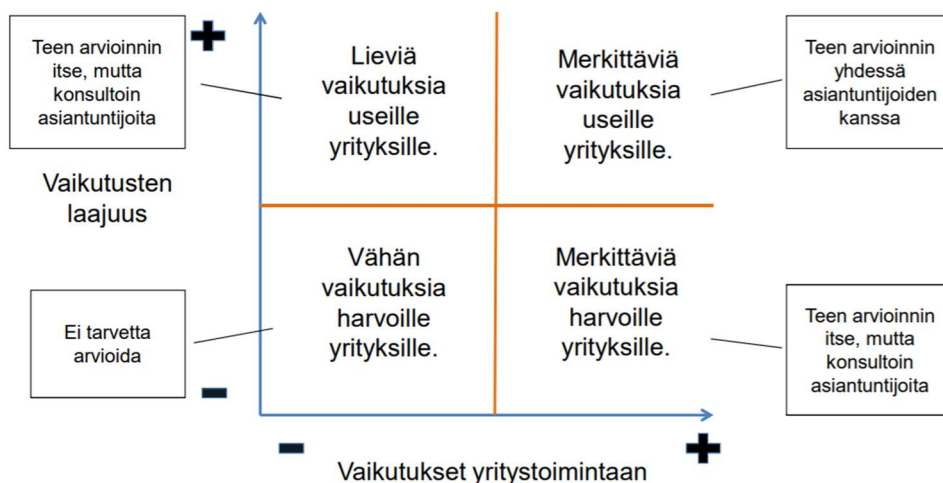
Pysäköintikapasiteettia on rajallisesti, mistä johtuen sopimukseen määritellään yrityskohtaisesti tietty laitteiden maksimimäärä. Kaupunki seuraa mahdollisia maksimin ylityksiä virtuaalisesti ja merkittävistä rikkomuksista seuraa sanktiomaksuja tai äärimmäisissä tapauksissa sopimuksen irtisanominen. Lisäksi laitteiden pysäköinnin suoritusta valvotaan pysäköinninvalvonnan keinoin, samoin kuin mahdollista sopimuksen ulkopuolisten yritysten mikroliikkumisvälineiden pysäköintiä.

Uudenlaista pysäköintiratkaisua esitetään nyt keskustaan ja sitä ympäröiviin kaupunginosaan eteläisessä kantakaupungissa. Muualla kaupungissa mikroliikkumisvälineiden toimintaan ei tällä päätöksellä vaikuteta suoraan. Aluerajauksen perusteluista on kerrottu tarkemmin päätösehdotuksessa.

Tällä esitetyillä pysäköinnin ratkaisulla tavoitellaan strategian mukaisia hyötyjä kaupunkitilassa liittyen yllä mainittuihin teemoihin. Ratkaisulla pyritään siihen, että mikroliikkumisvälineet ovat paremmin järjestyksessä tiiviissä kaupunkitilassa, jotta niistä ei aiheudu ongelmia liikenneturvallisuudelle, esteettömyydelle ja kaupungin viihtyisyydelle. Tätä kautta myös helpotetaan jännitteitä laitteiden käyttäjien sekä muiden kaupunkilaisten välillä.

2. Vastaukset yritysten vaikutusten arvioinnin kysymyksiin

VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN NELIKENTTÄ

Miten laajoista vaikutuksista on kysymys

Mikroliikkumisvälineiden sääntelemätön pysäköinti on aiheuttanut ongelmia kaikille kulkumuodoille Helsingin keskustassa. Nämä laitteet saattavat estää esteettömän kulun kapeilla jalkakäytävillä, ja ne saattavat lojua ajoradalla tai pyörätiellä aiheuttaen vaaratilanteita. Lisäksi niistä voi olla haittaa huolto- ja kuljetusliikenteelle vaikeuttaen alueen yritysten toimintaa. Haittaa voi olla myös asiakaskokemukselle ja asiakkaiden liikkumiselle, etenkin alueen kivijalkayrityksillä.

Pysäköintitilan osoittaminen mikroliikkumisen käyttöön vaikuttaa väistämättä muuhun kaupunkitilaan ja ympäröivään toimintaan. Mikroliikkumiselle erikseen osoitettu tila on joskus pois joltain muulta toiminnolta - esimerkiksi ruutukaavakaupungissa autopysäköinniltä - mutta samalla hyvin organisoituna pysäköintialueet vähentävät sähköpotkulautojen pysäköinnistä syntyvää haittaa. Ohjaamalla pysäköinti merkittyihin kohteisiin, vähennetään erityisesti ongelmallisimpien kohteiden haittoja. Mikroliikkumisen hallittu pysäköinti myös pienentää niiden viemää tilaa alueella.

Montaako yritystä asia / päätös koskee

Pysäköintiratkaisusta on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia harvoille yrityksille, kun asiaa arvioi mikroliikkumisyriyten näkökulmasta. Sähköpotkulautaoperaattorien ja asemattomien polkupyöräpalvelujen määrä on vaihdellut kausittain. Kaudella 2022 alueella toimi kuusi sähköpotkulautaoperaattoria ja kaksi asemattomia polkupyöräpalveluita tarjonnutta yritystä.

Muiden alueella toimivien yritysten näkökulmasta taas ratkaisulla on vähäisiä vaikutuksia useille yrityksille.

Mihin asioihin asian / päätöksen vaikutukset yrityksessä / yrityksissä kohdentuvat?

Mitä vaikutuksia päätöksellä on henkilöstöön, asiakkaisiin ja saavutettavuuteen (työntekijät / asiakkaat / logistiikka / pysäköintiin)

Mikroliikkumisyriytkset:

Pysäköintiratkaisu muuttuu keskustan alueella, jossa palvelujen käyttö on ollut suosituinta, joten liiketoiminta alueella pitää suunnitella uudesta lähtökohdasta. Ratkaisua on suunniteltu yhteistyössä yritysten kanssa, joten muutokseen ja esimerkiksi sen vaikutuksiin henkilöstön kannalta on voitu yritysten toimesta valmistautua.

Asiakaskokemus saattaa heiketä, kun laitteella tehtyyn matkaan kuluu välillä enemmän aikaa, eikä pysäköintipaikkaa voi valita yhtä vapaasti kuin ennen. Laitteiden saatavuus voi heiketä, kun ylitarjontatilanne poistuu alueella. Näillä tekijöillä voi olla vaikutusta asiakkaiden määrään. Mikroliikkumisen pysäköintiin osoitettujen paikkojen määrää ja sijaintia on mietitty yhdessä yritysten kanssa, jotta kokonaisuus olisi asiakkaan ja sitä kautta myös liiketoiminnan näkökulmasta alueella toimiva.

Muut yritykset (kantakaupungin alue):

Vaikutukset henkilöstöön, asiakkaisiin ja saavutettavuuteen ovat vähäiset. Pysäköintiratkaisulla pyritään säilyttämään ja turvaamaan keskustan vetovoimaisuutta turvallisemmän, viihtyisemmän ja esteettömän katutilan kautta. Ratkaisun myötä poistuva autopaikkamäärä on arviolta alle kaksisataa, sillä noin 130 mikroliikkumisen pysäköintipaikkaa sijoittuu nykyisen autopysäköinnin tilaan ja niiden kunkin tilanvaraus on 1-2 autopaikan verran. Yleisesti arvioituna autopaikkojen määrän vä-

heneminen tietyissä kaupunginosissa vaikeuttaa pysäköintipaikan löytämistä kadun varresta henkilöautolla. Kuitenkin esimerkiksi vuonna 2019 laaditun Keskustan asiointiselvityksen (<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-22-19.pdf>) mukaan autoilijoiden kokonaisostovoima keskustassa on tasolla 10-18%.

Autopaikkatilanteeseen vaikuttavia lähitulevaisuuden tekijöitä: asukaspysäköintitunnuksen hinnan nostaminen tulee voimaan kesällä 2023, mikä vähentänee autopaikkakysyntää ja saattaa siten kompensoida tämän mikroliikkumisen pysäköintipaikkojen poistamaa autopaikkamäärää. Muita autopaikkamäärää lisääviä tai niiden käyttöä tehostavia valmistelussa olevia päätöksiä alueelle ovat:

- 44 uuden autopaikan järjestäminen B-, C- ja E-asukaspysäköintivyöhykkeelle
- Nykyisten aikarajoitettujen autopaikkojen muuttaminen maksulliseksi Ruoholahdessa, Hernesaaressa sekä C- ja F-asukaspysäköintivyöhykkeellä – yhteensä 435 kpl. www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/uutiset/2023/pysakointimuutokset_kantakaupunki_2023.pdf

Syntykö asiasta / päätöksestä yritykselle / yrityksille kustannuksia mukaan lukien mahdolliset tulojen menetykset

Päätös tuo mikroliikkumisyrittäjille kustannuksia, mikäli ne haluavat toimia pysäköintirajoitusten alueella. Kustannukset koostuvat laitteiden pysäköintipaikkoihin liittyvästä sopimuskorvauksesta kaupungille ja mahdollisesta laitteiden siirtelyn logistiikasta maksimimäärän rajoittamisen johdosta. Logistiikan järjestämisellä uudella tavalla saattaa olla myös vaikutuksia henkilöstökustannuksiin.

Pysäköinnin sääntelyllä voi olla vaikutuksia alueen markkinatilanteeseen, koska kaikkia toimijoita kohdellaan rajoituksin ja sopimuksessa sovittavien ehtojen mukaan tasavertaisesti. Isommat mikroliikkumistoimijat voivat tällöin joutua vähentämään laitteiden määrää alueella enemmän kuin pienet toimijat. Asiakkaat voivat nähdä muiden liikkumismuotojen houkuttelevuuden paranevan mikroliikkumiseen verrattuna, joten siitä voi aiheutua tulojen menetystä aiempaan tilanteeseen nähden.

Muille yrityksille ei synny kustannuksia.

Voiko asia / päätös vaikuttaa yrityksen / yritysten imagoon? Miten?

Mikroliikkumisyrittäjien imagon oletetaan kohenevan alueella laitteiden paranevan pysäköinnin myötä. Toisaalta heidän asiakkailleen voi muodostua kuva, että laitteiden käyttö hieman hankaloituu ja että laitteita ei ole yhtä helposti lähellä saatavilla kuin ennen. Jos yritykset tietoisesti toimivat kieltoalueella ilman sopimusta tai syyllistyvät sopimusrikkeisiin kauden aikana, sillä on oletettavasti yritysten imagoon kielteisiä vaikutuksia.

Muiden alueella toimivien yritysten imagoon ratkaisulla saattaa olla vähäisiä myönteisiä vaikutuksia viihtyisämmän ympäristön vuoksi.

Miten vaikutukset ajoittuvat

Ovatko asian / päätöksen vaikutukset yrityksille / yritysten toimintaedellytyksiin pysyviä, väliaikaisia vai ajanjaksosta riippuen vaihtelevia

Mikroliikkumisyrittäjien kohdistuvien vaikutusten odotetaan olevan pysyväisluontoisia, vaikka aluksi pysäköintijärjestelyjen sopimus kattanee noin vuoden ajanjakson. Laitteiden pysäköinnissä ei senkään jälkeen todennäköisesti palata aikaisempaan käytäntöön, vaan asia tulee olemaan jollain tavalla säädeltä tältä eteenpäin kyseisellä alueella.

Voidaanko toteutuksen ajoituksella vaikuttaa asiaan?

Ei merkittävästi. Pysäköintijärjestelyjen toteutus on tarkoitus tehdä ennen mikroliikkumisen suurimman kausisesongin aikaa. Ratkaisua on suunniteltu yhteistyössä yritysten kanssa, joten muutokseen on voitu yritysten toimesta valmistautua, ja ennakoimisella voi olla vaikutuksia toteutuvien vaikutusten suuruuteen.

Millaisia välillisiä vaikutuksia asialla / päätöksellä voi olla?

Voiko asialla / päätöksellä olla vaikutusta yritysilmastoon alueella / kaupungissa?

Kaupunki pyrkii pysäköinnin rajoituksilla parempaan liikkumiskäyttäytymiseen, jolla pyritään vähentämään myös yrityksille aiheutuvia haittoja. Keskustan kehittäminen on paljon esillä viime aikoina ja pysäköintiratkaisu voidaan nähdä olevan osa sitä.

Voiko asialla / päätöksellä olla vaikutusta kokonaiseen yritysverkostoon/toimialaan

Merkittävimmät vaikutukset ovat alueella toimiville mikroliikkumisyrittäjille. Muutoin vaikutukset kokonaiseen yritysverkostoon tai toimialaan ovat vähäiset.

Voiko asialla / päätöksellä olla ennalta arvaamattomia kerrannaisvaikutuksia?

Päätöksellä luodaan Suomessa uutta toimintatapaa mikroliikkumisen pysäköintiin, eikä kaikkia vaikutuksia siksi voida ennalta tarkkaan arvioida. Kaupunki on pyrkinyt ennakoimaan vaikutuksia selvittämällä kansainvälisiä kokemuksia vastaavan tapaisista pysäköintiratkaisuista ja keskustellut mikroliikkumisyrittäjien kanssa niistä.

Laitteiden kasautuminen johonkin tiettyyn pysäköintikohteeseen voi aiheuttaa hetkellisiä ongelmia paikallisesti esimerkiksi tiettyjen tapahtumien aikana, mutta näitä voidaan hallita mikroliikkumisyrittäjien kanssa yhdessä.

Miten päätös voi vaikuttaa yritystoimintaan tulevaisuudessa?

Mikroliikkumisoperaattorien määrä alueella saattaa muuttua päätöksen myötä alan kilpailutilanne huomioiden. Pysäköintiratkaisu saattaa vaikuttaa alueella tehtävien mikroliikkumismatkojen määrään ja siten vähentää yritysten kiinnostusta laitteiden sijoittamiselle alueelle. Toisaalta muutokset mikroliikkumisen alalla ovat riippuvaisia monesta ulkoisesta tekijästä, jolloin pysäköintiratkaisun suoraa syy-seuraus-suhdetta on vaikea arvioida tai ennakoita.

Yleisesti pysäköinnin parantumisesta on myönteisiä vaikutuksia alueen yleiselle viihtyisyydelle ja yritystoiminnalle myös tulevaisuudessa

Millaisia vaikutuksia päätöksellä on kaupunkiin?

Syntykö päätöksestä kustannuksia kaupungille?

Kaupungille ei oletettavasti synny pysäköintiratkaisusta merkittäviä suoria nettokustannuksia. Toeuttamisen rahoitus on tarkoitus järjestää suurilta osin mikroliikkumisyriytsien maksamilla sopimuskorvauksilla.

Mahdollistaako päätös hyviä seurausvaikutuksia?

Helsingin kaupungin toiminta näyttäytyy myönteisenä, kaupungin jatkaessa aktiivista roolia paljon keskustelua herättäneen haasteellisen pysäköintitilanteen hallinnassa. Keskustan ja sen lähialueen houkuttelevuus saattaa parantua tiettyjen yritysten sekä kaupunkilaisten ja vierailijoiden näkökulmasta.

Liittykö asiaan / päätökseen kaupungin kannalta riskejä?

Riskit ovat kaupungin kannalta vähäiset, mutta eivät olemattomat. Pysäköinti-infran rakentamisen kustannuksia katetaan sopimuskorvauksilla, mikä sisältää taloudellista riskiä jos alueelle haluavien yritysten määrä onkin oletettua vähäisempi. Mahdollisia riskejä voi syntyä tilanteissa, missä syntyy erimielisyyksiä, jolloin asioita saatetaan joutua ratkaisemaan oikeusteitse.

Miten päätös vaikuttaa kaupungin imagoon yritysmönteisenä kaupunkina?

Yhteistyö mikroliikkumisoperaattoreiden kanssa osoittaa, että kaupunki haluaa toimia uusien kaupunkiin tulevien yritysten kanssa yhteistyössä ja mahdollistaa uusien ratkaisujen löytäminen kaupunkilaisten hyödyksi kuitenkin niin, että liiketoiminnasta aiheutuvia haittoja kyetään hallitsemaan.

Pysäköintiasian ratkaisulla kaupunki voi osoittaa muille yrityksille halukkuuttaan parantaa keskustan olosuhteita.

Onko asialla vaikutuksia esim. muihin vireillä oleviin tai tuleviin suunnitelmiin, hankkeisiin tms.?

Valmisteluvaiheessa hanke vie merkittävästi henkilöstöresursseja muilta kaupungin strategian kannalta merkityksellisiltä kestävästä liikkumisen edistämiseen liittyviltä tehtäviltä, täten hidastaen niiden edistymistä.

Asia liittyy myös tarpeeseen muuttaa tulevaisuudessa lainsäädäntöä niin, että kaupunki voisi jatkossa kilpailuttaa ja myöntää lupia mikroliikkumisen operaattoreille. Näin voitaisiin vaikuttaa suoremmin lautojen ja alueella toimivien operaattoreiden määrään. Yhteistyö liikenne- ja viestintäministeriön kanssa on aktiivista.

Vaikutuksiin reagoiminen

Mitä myönteisiä vaikutuksia asialla / päätöksellä on olemassa oleville yrityksille / yritysten toimintaedellytyksille? Miten positiivisia vaikutuksia voitaisiin vahvistaa?

Pysäköintiratkaisulla parannetaan kaupungin yleistä viihtyisyyttä parantaen yritysten toimintaedellytyksiä. Myönteisiä vaikutuksia voidaan vahvistaa viestimällä yhdessä mikroliikkumisyriyksiensä kanssa, niin laitteiden käyttäjille, kuin muillekin kaupunkilaisille.

Mitä kielteisiä vaikutuksia päätöksellä on olemassa oleville yrityksille / yritysten toimintaedellytyksille? Miten negatiivisia vaikutuksia voitaisiin lieventää tai poistaa?

Tietyissä paikoissa pysäköintipaikat voivat osoittautua niin suosituiksi, että niiden kapasiteetti ylittyy, esimerkiksi tapahtumien aikana. Tällöin voi syntyä hetkellistä paikallista liikkumishaittaa esimerkiksi jakeluliikenteelle tai muulle asiakasvirralle.

Pysäköintiratkaisua ollaan valmiita kehittämään yhteistyössä mikroliikkumisyriyksiensä ja pysäköintinvalvonnan kanssa. Siten pyritään takaamaan pysäköintipaikkojen toimivuus ja minimoimaan mahdollisia haittavaikutuksia.

3. Johtopäätökset

Yleisesti yritysten näkökulmasta pysäköintiratkaisun vaikutukset ovat lieviä ja enimmäkseen myönteisiä. Pysäköintiratkaisulla on merkittäviä vaikutuksia mikroliikkumisyriyksiin, jotka haluavat toimia Helsingin keskustassa ja sen lähialueella.

Pysäköintiratkaisu muuttuu keskustan alueella, jossa palvelujen käyttö on ollut suosituinta, joten liiketoiminta alueella pitää suunnitella uudesta lähtökohdasta. Ratkaisua on suunniteltu yhteistyössä yritysten kanssa, joten muutokseen on voitu yritysten toimesta valmistautua.

Mikroliikkumisyriyksiensä asiakkaiden kannalta tilanne saattaa alueella heiketä, kun laitteella tehtyyn matkaan kuluu välillä enemmän aikaa, eikä pysäköintipaikkaa voi valita yhtä vapaasti kuin ennen. Laitteiden saatavuus voi heiketä, kun ylitarjontatilanne poistuu alueella. Näillä tekijöillä voi olla vaikutusta asiakkaiden määrään. Mikroliikkumisen pysäköintiin osoitettujen paikkojen määrää ja sijaintia on mietitty yhdessä yritysten kanssa, jotta kokonaisuus olisi asiakkaan ja sitä kautta myös liiketoiminnan näkökulmasta alueella toimiva.

Mikroliikkumisen välineiden (erityisesti sähköpotkulaudat) suuresta määrästä aiheutuvien haittojen hallintaan on haettu riittävän vaikuttava ratkaisu, koska lainsäädäntö ei vielä mahdollista suorita keinoja vaikuttaa välineiden tai operaattoreiden määrään. Kokonaisratkaisulla saavutetaan hyötyjä liikenneturvallisuuden, esteettömyyden ja viihtyisyyden kannalta suurelle määrälle kaupunkilaisia ja vierailijoita. Yhteiskunnan kannalta voidaan arvioida näiden hyötyjen olevan merkittävämpiä kuin yrityksille aiheutuvat kielteiset vaikutukset.

Helsinki

Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristö

Työpajankatu 8
00580 Helsinki
PL 52800
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 2611

www.hel.fi